పెద్దకథ

నాగావళి నవ్వింది

ఎ.వి.రెడ్డి శాస్త్రి

అక్కడికి వెళ్ళేక తెలిసింది. అర్జెంటుగా స్టాఫ్ కౌన్సిల్ మీటింగుని ఏర్పాటు చేశారని. కోర్సుల కవరేజి గురించి విద్యాశాఖ కమీషనర్ దగ్గర్నుండి అర్జంట్ లెటర్.

నిత్యం మేకపోతు గాంభీర్యంతో కనిపించే ప్రిన్సిపల్‌గారు కమిషనర్ ఆఫీసు నుండి ఏదేనా కాయితం వస్తే చాలు – అదేదో పురితీత ఆర్డరు లాగ భయపడిపోయి, వజవజ వణికిపోతుంటాడు. ఆయన తెచ్చిపెట్టుకున్న గాంభీర్యం గాల్లో కొట్టుకుపోయి, పిరికిమొహంతో కనిపిస్తాడు. ఆ మొహం చూడగానే గొల్లున నవ్వాలనిపిస్తుంది నాకు. కాని బాగుండదుకదా అలా నవ్వితే!

"కోర్సులు పూర్తయి. రివిజను జరుగుతోందా లేదా?" అదీ సర్క్యులర్ సారాంశం. రెంటో టర్మ్ ముగియడానికే ఇంకా పదిహేను రోజులు టైముంది. ఆ తర్వాత మూడో టెర్మ్ వుండనే వుంది. అలాంటప్పుడు ఇంత వేగంగా కోర్సులు పూర్తిచేశారా లేదా అనే ప్రశ్నే అసహజంగా కనిపిస్తుంది ఎవరికేనా! పైగా రివిజను కూడానట! ఏవిటీ అసందర్భపు సర్క్యులర్లు?

అయితే అంతకంటే అసందర్భంగానూ, తమాషాగానూ జరుగుతోంది మీటింగు. అన్ని డిపార్ట్‌మెంట్ల హెడ్సూ ఒకరితో ఒకరు పోటీపడిమరీ ఆతృతగా చెప్పేస్తున్నారు. ప్రిన్సిపల్‌తో – తమ తమ సబ్జెక్టుల్లో కోర్సులు పూర్తయిపోయాయనిన్నీ, రివిజనుకూడా మొదలు పెట్టేశావనిన్నీ! వోరల్‌గా చెప్పడం అయినాక, లిఖితపూర్వకంగా అదే విషయాన్ని రిపోర్టు రూపంలో ప్రిన్సిపల్‌గారికి సమర్పించు కుంటున్నారు. ఈ తతంగం చూస్తుంటే, నిజంగా నవ్వాలో, ఏడవాలో అర్థంకాలేదు నాకు. ఏవిటీ హిపోక్రసీ? ఎందుకీ అబద్దపు బతుకులు? అందరూ భళీ, భళీ అంటుంటే ప్రిన్సిపల్ మొహంమీద గొప్ప విజయం సాధించినవాడిలా చిరునవ్వు!

ప్రొసీడింగ్స్ (Proceedings) నోట్ చేస్తున్న మేథ్స్‌హెడ్ రాయడం ఆపి సడన్‌గా నా మీదికి మళ్లించేడు దాడి. "తత్వశాస్త్రవేత్తలు వారి సిలబస్ కవరేజి గురించి ఇంకా ఏమీ శలవివ్వలేదే!" అని. జరుగుతున్న తతంగంతో విసిగిపోతున్న నా మనస్సు ఎదురుదాడికి దిగమని బుస్సున లేచింది. దురుసుగా, కర్కశంగా జవాబిచ్చేను. "మేథమేటిక్స్ చాలా లాజికల్ సబ్జెక్ట్ అంటారు. అలాటి మేథ్స్‌శాఖకి అధ్యక్షత వహిస్తున్న తమరు ఇల్లాజికల్ Illogical)గా మాట్లాడ్డం విచారకరం. ముందుగా – నేను తత్వశాస్త్రవేత్తను

కాననిన్నీ, తత్వశాస్త్రాన్ని అధ్యాపకుడ్ని మాత్రమేననిన్నీ మీరు గ్రహించాలి. పోతే – నా సిలబస్ కవరయిందా అని కదూ మీ ప్రశ్న? ఇంకా కాలేదు."

మేథ్స్ హెడ్‌ని నేనేదో Snub చేసినట్టనిపించిందేమో – చాలామంది ముసిముసినవ్వులు నవ్వుకోడం, కొందరు ఎక్కడ తమ నవ్వులు ప్రిన్సిపల్ కళ్ల బడిపోతాయోననే భయంతో మూతులకి చేతులు అడ్డుపెట్టుకోడం జరిగింది. అయితే నా సమాధానం, సమాధానం ఇచ్చిన తీరు, అందరూ ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకోడం – ఇవేవీ ప్రిన్సిపల్ దృష్టిని దాటిపోలేదు. అసలే నిత్యం చిరుబురులాడే అతన్ని నా వెటకార ధోరణి బాగా కష్టించింది. దాంతో ఒంటికాలుమీద లేచేడు. "ఏవిటి మేస్టారూ – ఇంతమందిలో సిలబస్ కవర్ కాలేదని మీరొక్కరే చెప్తున్నారు? పైగా అదేదో ఘనకార్యంలాగ విట్లు, వ్యంగ్యాలు, వివరణలు ఇచ్చి సీరియస్ అసెంబ్లీని నవ్వుతాలు క్రింద మార్చాలని చూస్తున్నారు – మీకిదంతా తమాషాలాగ కనిపిస్తోందా?" అనడిగేడు కళ్లెర్రచేసి. నేనూ వెనకాడలేదు సమాధానం చెప్పడానికి.

"కరక్టుగా చెప్పారు సార్ – నిజంగా ఇదంతా గొప్ప తమాషాలాగే కనిపిస్తోంది నాకు. ఇక్కడ సమావేశమైన ఇంతమంది సీనియర్ టీచర్లు జంకు, గొంకు లేకుండా, సిలబస్ కవరయిపోయిందని బుకాయిస్తుంటే, నాలాటివాడు నవ్వడం మినహా చెయ్యగలిగిందేవుందంటారు?"

"You are impertinent| ఎవరితో మాట్లాడుతున్నారో, ఏవిటి మాట్లాడుతున్నారో మీకు తెలుస్తోందా?"

"పూర్తిగా తెలిసే మాట్లాడుతున్నాన్సార్! మీ ప్రధాన సలహాదారుల మాదిరి తీర్థం సేవించడం ఇంకా మొదలుపెట్టలేదు నేను. అంచేత తెలివిలో వుండే మాట్లాడుతున్నాను. ఇంతమంది పెద్దలు కోర్సులు అయిపోయాయని బుకాయిస్తుంటే–"

"We protest| Yor are insulting us| Withdraw that words". అని పెనుకేక వేశాడు మేథ్స్ హెడ్.

"అవును, విత్‌డ్రా చేస్కోవాలి!" మిగిలిన వాళ్ల కోరస్.

కేకలు, చికాకులు కాస్త సద్దుమణిగేక, లేచి నిలబడ్డాను. నిలబడి "మీరంతా కలిసికట్టుగా అరిచినంత మాత్రాన బెదిరిపోయి నేను క్షమాపణ చెప్పుకోడమో, నా మాటల్ని విత్‌డ్రా చేస్కుకోడమో చేస్తానని భావించకండి. కోర్సులు పూర్తయాయని మీరు బుకాయిస్తున్నారని కదా నేనన్నది – ఆమాట మీదే నిలబడతాను. ఈ విద్యా సంవత్సరంలో ఇప్పటివరకూ కేవలం ఏభై అంటే యాభై రోజులు మాత్రమే మనం పనిచేశాం. మాట ఏభై రోజులు చెప్పినా పూర్తిగాని సిలబస్ కేవలం యాభై రోజుల్లోనే కవర్ చేశాం అని మీరంతా చెప్తున్నారు కదా– ఇది అసందర్భంగా అనిపించడంలేదూ?"

"మీలాటివాళ్లకి అది అసందర్భంగానే అవుపిస్తుంది. క్లాసులో ఏనాడేనా పాఠం జరిగితేకదా యాభై రోజుల్లో కోర్సులు అవుతాయో లేదో కంపేర్ చేసి చూస్కోడానికి! కుర్రవాళ్ల తలతిక్క ప్రశ్నలు, అయ్యవారి అయోమయం సమాధానాలు – ఈ సంతగోలతోనే సరిపోతుందాయె సంవత్సరమల్లా – మరి కోర్సులెలా అయి చస్తాయి!"

తన అక్కసంతా వెళ్లగక్కేడు మేథ్స్‌హెడ్. ఇహ ఇంత దాకా వచ్చాక నేనెందుకు వెనకాడాలి! మాటకి మాట అప్పచెప్పితీరవలసిందే!

"అయ్యా గణితాచార్యులవారూ, నోరు పారేసుకోడం మీకే కాదు – నాకూ చేతనవును. బొత్తిగా ఏనాడూ క్లాసులు జరక్కపోవడంకంటే, సంతగోలలో నైనా, క్లాసులు జరగడం మెరుక్కాదూ? చవట ప్రశ్నలు–చచ్చు సమాధానాలూ అని ఎద్దేవా చెయ్యడానికి దిగేరు – అసలు ఏనాడేనా స్టూడెంట్స్ తమ డౌట్స్ (doubts) ఎక్స్‌ప్రెస్ చెయ్యడానికి అవకాశం ఇచ్చేరా? బోధనా పద్ధతిలో Socratic Method అని ఒకటి వుందని తెలుసునా తమరికి? ముందది సెలవివ్వండి!"

ప్రిన్సిపల్ తన లెఫ్టినెంట్ మీద ఈగ వాలడం కూడా సహించలేడు. అలాంటిది నేను, అతగాణ్ణి మువ్వెంతంటే మువ్వెంతవడం చూసి గంగవెర్రులెత్తిపోయాడు. "ప్రిన్సిపల్‌కి, సీనియర్ టీచర్స్‌కి ఇవ్వవలసిన రెస్పెక్ట్ ఇవ్వకుండా Most impertinent toneలో సమాదానాలు చెప్తున్నారు. This amounts to gross insubordination మీ కాండక్ట్ గురించి వెంటనే కమిషనర్‌కి రిపోర్ట్ చేస్తాము" అన్నాడు నిప్పులు కక్కుతూ.

"తప్పకుండా చెయ్యండి సార్! కాని స్టాఫ్ కౌన్సిల్‌లో కూడా ఫ్రీ డిస్కషన్‌కి, డెమోక్రటిక్ ఫంక్షనింగ్‌కి అవకాశం లేకుండా చేసి నియంతలాగ మీరు ప్రవర్తిస్తున్నారని నేను రాస్తాను కమిషనర్‌కి. టీచింగ్ మెథడాలజీ గురించి నేను వివరణ ఇవ్వాలనుకుంటుంటే మీరు అడ్డుతగిలి ఎకడమిక్ ఎట్మాస్ఫియర్ కాలేజీలో లేకుండా చేస్తున్నారని ప్రెస్‌లో స్టేట్‌మెంట్ ఇస్తాను."

"హౌ డేర్ యూ...." అంటూ కోపంతో వూగిపోతూ, ప్రిన్సిపల్ నా మీదకి దూకబోయినంత పనిచేశాడు.

"మేస్టారూ, మేస్టారూ తమరు కొంచెం శాంతం వహించాలి. తమరు పెద్దవారు, ఫిలాసఫీ మేస్టారు ఇంకా యూనివర్శిటీ వాసనలేనా పోని కుర్రాడు. అతగాడు సర్వీస్‌కీ, జీవితానికీ కూడా ఇంకా కొత్త. అతనేం చేసినా చెల్లుతుంది, చిన్నవాడు కాబట్టి. పెద్దవారు తమరు ఓర్మి వహించకపోతే– వచ్చే నింద తమదే అవుతుంది. అంచేత నా మనవి...." హిస్టరీ హెడ్ పల్లవి. మంటని మరికాస్తా ఎగసన తొయ్యడానికి అదొక ఎత్తుగడ. మళ్లీ అందుకున్నాడు నా వైపు తిరిగి "చెప్పండి మేస్టారు! మరోలా అనుకోకండి. ముతక సామెత చెవుతున్నందుకు– కొత్త చీపుళ్ళు బాగా వూడుస్తాయట. సర్వీస్‌లో చేరి చాలా సంవత్సరాలైపోయింది కదా– మేమంతా మెథడాలజీలు అవీ మరచిపోయాం. మీరు నిన్ననే విడుదలైన సినిమాలాంటివాళ్ళు. అంచేత కాస్త వివరంగా చెప్పండి ఆ సోక్రటిక్ మెథడ్ గురించి..."

అతనింకా ఎంతసేపు సాగదీసునో తెలీదు గాని, అతన్ని కట్ చేసి సమాధానం ఇచ్చేను. "సారీసార్. మీరంతా సర్వీస్ చేసి చేసి పాతబడిపోయిన చీపుర్లని మర్చిపోయాను. మెథడాలజీలు మరచిపోవడం సంగతలా వుంచండి– అసలు క్లాసులకి వెళ్ళడమన్న సంగతే మరచిపోయి చాలా ఏళ్ళయింది కొంత మందికి. ఇప్పుడు మనకి గుర్తున్నదల్లా షేర్ మార్కెట్లు, లాభాల వేటలు, స్పాట్ వాల్యూయేషన్లు, సాయంత్రమయేసరికి తీర్థసేవనలు– ఇవే కదా! మేథ్స్ హెడ్ గారు త్వరలోనే ప్రిన్సిపల్ కాబోతున్నారట కూడాను. Peter Principleలో చెప్పినట్టు maxmimum level of imcompetenceకి చేరుకోగానే ప్రమోషన్ ఇచ్చి మీది గదికి పంపేయాలి"

అంతా గొల్లున నవ్వేరు. మేథ్స్ హెడ్ ముఖం మాడిపోయింది. ప్రిన్సిపల్ గారి మొహం కందగడ్డలా చేస్కొని "ఐ ఎడ్జర్న్ దిస్ మీటింగ్" అనేసి తన రూమ్‌లోకి వెళ్ళిపోయారు.

అంతా బిలబిలమంటూ మెట్లు దిగుతున్నాం. మనవేం మాట్లాడుకున్నా

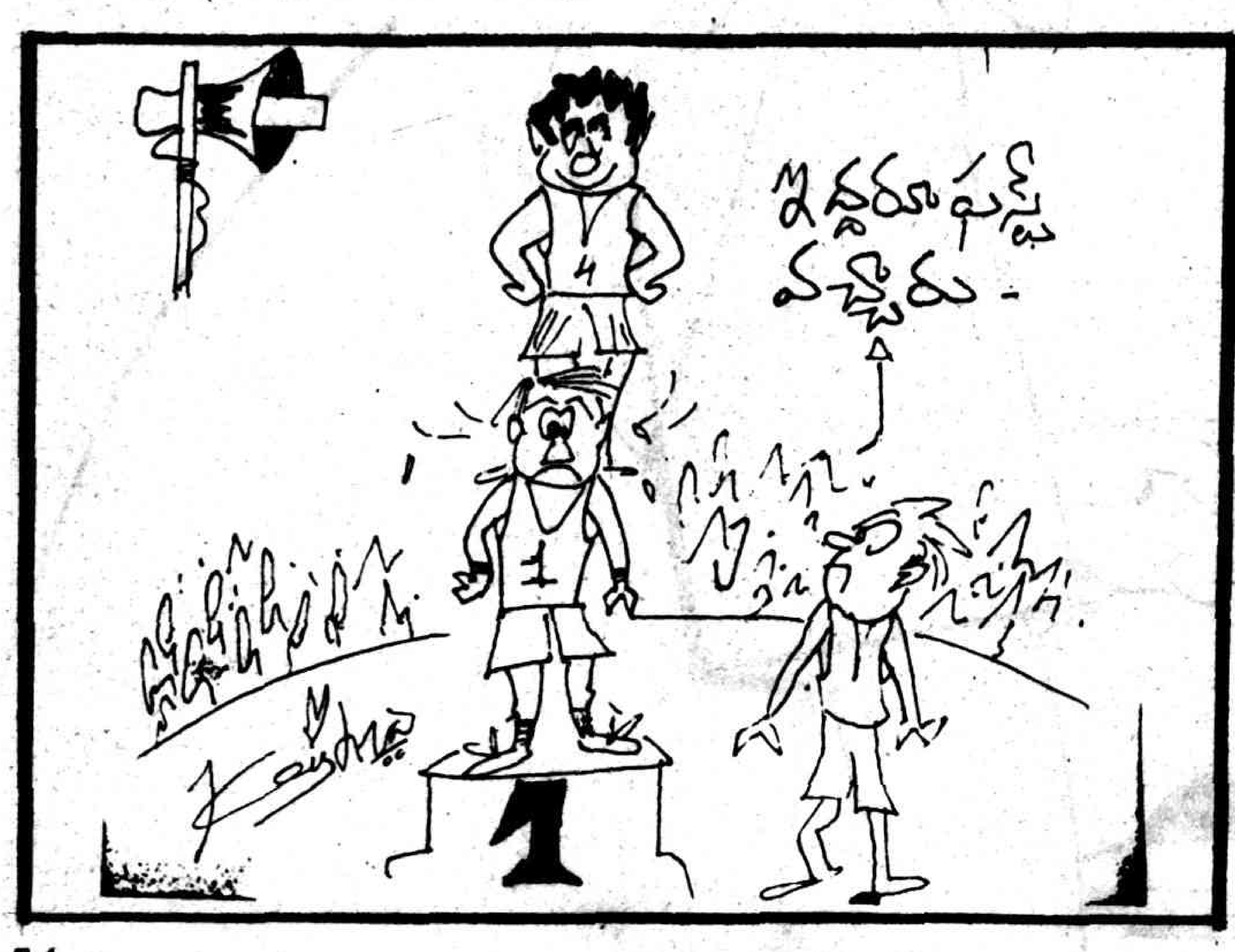

ప్రిన్సిపల్‌కి వినపడదు అని ధైర్యం కుదిరాక అంతా, నా చుట్టూ చేరి అభినందించడం మొదలెట్టేరు. నన్ను మెచ్చుకుంటున్న ఆ హిపోక్రియట్లని చూస్తుంటే సర్వ ప్రపంచం మీదా జుగుప్సా భావం కలుగుతోంది. ఎలా వీళ్లు క్షణక్షణానికీ రంగులు మార్చేసి, వూసరవెల్లులు కూడా సిగ్గుపడేట్లు ప్రవర్తించగలుగుతారో? కొద్ది క్షణాల క్రిందటే కోర్సులు పూర్తయిపోయాయని అబద్ధం స్టేట్‌మెంట్లు ఇచ్చేరు. నేను వాళ్ళ నిజస్వరూపం గురించి ప్రసంగించగానే నా నుండి ఏపో లజీ డిమాండ్ చేశారు. కాకతాళీయంగా ప్రిన్సిపల్ నాతో నెగ్గలేకపోయినట్లు తెలగానే నన్ను అభినందించేస్తున్నారు. మీటింగులో ఒకవేళ నా చెయ్యి క్రిందా, ప్రిన్సిపల్ చెయ్యి మీదా అయి వుంటే- నన్ను అమాంతంగా ఆఫీసు రూములోనే కిందపడేసి కుమ్మేసినా ఆశ్చర్యపోనక్కరలేదు. ఇంతంత పెద్ద చదువులు చదివి, యింతింత పెద్ద ఉద్యోగాలు చేస్తున్న వీళ్లలో- నీతి, నిజాయితీ, ఆత్మాభిమానం లాంటివి మచ్చుకి కూడా కనిపించడం లేదే! ఎక్కడికి పోతోంది ఈ దేశం!

ఎందుకనో తెలీదు "మనమేం చెయ్యలేం" అనే నిస్పృహ ఆవరించేసింది. చీకటి మెల్లమెల్లగా విస్తరిస్తోంది. ఆలోచనల టెన్షన్ భరించలేక మళ్ళీ ఏటివైపు దారి తీశాను. "కాలేజీలో ఏనాడూ క్లాసులు జరగవు. అసలు క్లాసులు జరగడం ప్రిన్సిపల్‌కే ఇష్టం లేదేమో! కాకపోతే ఏమిటిది- కాలేజీలో నిత్యం ఏవో దిక్కుమాలిన పరీక్షలు జరుగుతూనే వుంటాయి. పరీక్ష ల్లేకపోతే పోలీస్ స్పోర్ట్స్, ఫారెస్ట్ ఆఫీసర్స్ స్పోర్ట్స్, గ్రామీణ ఆటల పోటీలు.. ఇలా- వారంలో నాలుగురోజులు క్లాసుల్లేకండా చెయ్యడానికి ఏదో ఒక సాకు. బహుశా మేష్టర్లే ప్రిన్సిపల్‌తో కుమ్మక్కయి కాలేజీలో క్లాసులు జరక్కుండా చూస్తున్నారేమో? రెగ్యులర్‌గా క్లాసులు జరిగితే, ఈ మేష్టర్లందరికీ ఇళ్ల దగ్గర వీధిబడుల్లా ట్యూషన్ క్లాసులు ఎలా నడుస్తాయట? అందుకే కాబోలు నేను పాఠాలు చెవుతున్నానని వీళ్ళకి అక్కసు. నన్ను ఏదో విధంగా కించపరిచో, అవమానించో నేను కూడా పాఠాలు చెప్పకుండా చేసి వారి మందలోకి నన్నూ లాగాలని ప్లేనా? ఇలా- ఈ వ్యక్తిత్వం, ఆత్మగౌరవం లేని దౌర్భాగ్యుల మధ్య ఎంతకాలం, ఎంతకాలం, ఎంతకాలం గడపాలి? వీళ్ల మధ్యని బ్రతికి నేనేం ప్రయోజనం సాధించగలుగుతాను? అలాగని వాళ్ల నుండి దూరంగా పారిపోయి మాత్రం ఏం ప్రయోజనం సాధించగలుగుతాను? నాది అని చెప్పుకోదగ్గ ప్రత్యేకత దేన్నేనా నేను సాధించదల్చుకుంటే దాన్ని- ఈ వ్యక్తిత్వం లేని గుంపు మధ్యని వుండి సాధించాలా లేక ఎక్కడికేనా దూరంగా, ఇలాంటి మనుషుల్లేని దగ్గరికి పారిపోయి సాధించాలా? ఎవ్వరూ లేని దగ్గర నేనేదేనా సాధించినా దానికి గుర్తింపేవిటి? ఆ సాధించేది ఎవరి కోసం?" ఇలా ఆలోచనల సాలెగూడు బిగుసుకుంటోంది. గుడ్డి వెన్నెల్లో నన్ను చూసి ఏరు కంట తడిపెడుతున్నట్టు భ్రమ. రేఖామాత్రంగా కనిపిస్తున్న ఆ రవ్వంత చంద్రుడూ కృంగిపోతే- యిక అంతా చీకటే! బయట చీకటి! మనసులో చీకటి! ఇక నిత్యం నడిరేయే! రంగనాథ రామాయణంలోదా యీ ద్విపద?

'నడిరేయి అరుదెంచె నరలోకనాథ
కదలక నిలచెను సకల వృక్షములు'

చెట్లేనా నిలిచిపోయింది? కాలం కూడా కదలకుండా నిల్చిపోతే యెంత బావుండ్ను! కాని నిల్చిపోదు. ఎవరో నన్ను 'మేష్టారూ' అని మృదువుగా పిల్చి, ఈ కాలంలోకీ, ఈ లోకంలోకీ యీడ్చుకొచ్చేరు. తలతిప్పి చూస్తే సుధాకర్! 'విషాదయోగంలో పడి యెంత పని చేశాను! ఎన్నో యుగాల క్రిందట "నా కోసం వేచి వుండు" అని అతనికి చెప్పి, నా కర్తవ్యం మరచిపోయి యిక్కడ కూర్చుని స్వగతిస్తున్నానా? దారీ తెన్నూ అవుపించక కొట్టుకుంటున్న ఈ GODOT కోసం వెయిట్ చేస్తున్నావా సుధాకర్ వ్లాడ్ మిర్ ఎస్ట్రాగాన్? నాలాగే నీకూ నిస్పృహే ప్రాప్తం కాబోలు చివరికి!'

ఆలోచనలకి అడ్డుకట్ట వేసి, ఇసక లోంచి లేచి, సుధాకర్ రెండు చేతులూ నాచేతుల్లోకి తీస్కొని "సుధాకర్, వెయిట్ చెయ్యమని చెప్పి, మరచిపోయి యిలా వచ్చేశాను. ప్లీజ్, మరేం అనుకోకు! ఎప్పుడు భోం చేశావో ఏవిటో, నీ

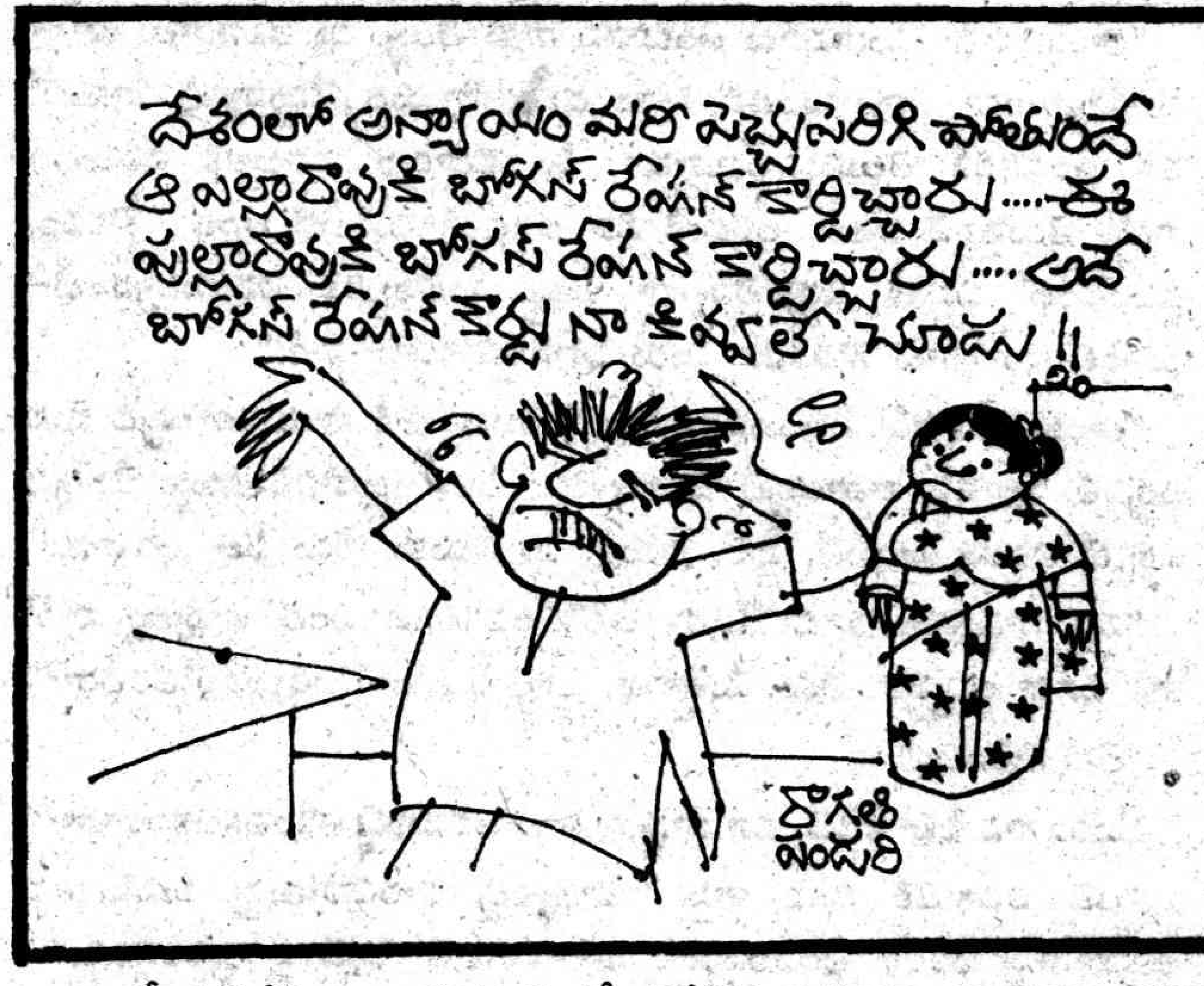

మాటే మర్చిపోయి యిక్కడ కూర్చోబడిపోయాను. పద- ముందు ఎక్కడికేనా వెళ్ళి ఏదేనా తిందాం"

"ఫర్వాలేద్సార్! ఆ కళ్ళు, వేచి వుండడాలు, గొడవలు- యివన్నీ నాకేం కొత్తకాదు కదా!"

నిశ్చేష్టుడ్నయ్యాను సుధాకర్ మాటలు విని. మేథ్స్ హెడ్ గారి కొడుకు నోటంట రావలసిన మాటలేనా ఇవి? వాళ్ల నాన్నగారికి డబ్బుకి లోటుండకూడదు. ఆయన టేక్ హోమ్ సేలరీనే ఆరేడు వేలుండవచ్చును. మరి ఆ కళ్ళు, వేచి వుండడాలూ అంటాడేవిటి ఈ కుర్రాడు? మంచి డ్రెస్ వేస్కొని నీట్‌గా క్లాస్‌కి ఈ కుర్రాడు రావడం నేను చూడ్లేదు. కాని వీటి వెనకాతల యింకేమైనా కారణాలున్నాయా? అలానే అనిపిస్తోంది.

నేనూ, సుధాకరు మెల్లగా నడుస్తున్నాం. నక్షత్రాల వెలుతురు తప్పించి మరే వెలుగూ లేదు. నడుస్తున్నవాడల్లా సడన్‌గా ఆగి "సార్! నేను చదువు మానేయాలనుకుంటున్నాను" అన్నాడు సుధాకర్.

"అవును. సాయంత్రం పోర్టికో దగ్గర యిదే మాట చెప్పేవు. ఎందుకని మానేద్దామనుకుంటున్నావ్?"

"సార్, మన కాలేజీలో ఏనాడూ ఎటెండెన్స్ మార్క్ చెయ్యడం వుండదు కనక మీకు తెలిసి వుండకపోవచ్చు. నా పేరు రోల్స్ నుండి తీసేశారు రెండో టెర్మ్‌లో"

"అదే, ఎందుకు తీసేశారని?"

"నేమ్ రోల్స్ నుండి ఎందుకు తీసేస్తారు సార్! ఫీజులు కట్టకపోతే తీసేస్తారు"

"సుధా! నాకర్థంమయేలా చెప్పలేవా?"

"మీకర్థం కాలేదంటే నేనొప్పుకోను సార్! నా చేత చెప్పించాలని మీ ఉద్దేశం"

"పోనీ అలాగే అనుకో! నీ పరిస్థితి గురించి నేను వూహించడం వేరు- నువ్వు వివరించడం వేరు కదా!"

"ఇందులో వూహించడానికి మాత్రం పెద్దగా ఏముంది సార్! మా నాన్నగారి సేలరీ ఆయన అలవాట్లుకీ, ఖర్చులకీ సరిపోతున్నట్టు లేదు. అంచేత బయట చాలామంది దగ్గర అప్పులు చేశారు. అప్పులవాళ్ళు ఇంటికొచ్చి బాకీలు చెల్లించమని అడుగుతుండడం, కేకలు వెయ్యడం, బెదిరించడం- ఇవన్నీ తరచుగా జరుగుతుంటాయి. సిగ్గుతో తలెత్తుకుని తిరగలేకపోతున్నాం వీధిలో. సిగ్గెగ్గుల మాట ఎలా వున్నా మనిషికి ఆకలంటూ వుంటుంది కదా, తిండానికి అన్ని రుచులూ కాకపోయినా, కనీసం చారు, అన్నమేనా కావాలి కదా! అదీ సరిగ్గా దొరకని రోజుల్లోకి వచ్చేస్తున్నాం సార్! అందుకని చదువు మానేసి అర్జంటుగా నేనేదేనా పని వెతుక్కోవాలి"

"ఫీజు కట్టడమే సమస్య అయితే, నేను కడతాను సుధాకర్! నువ్వు మాత్రం చదువు మానెయ్యకు"

"థాంక్స్ సార్- మీరామాట అంటారని నాకు తెల్సు. మీ అవసరాలు కూడా చూస్కోకుండా, చాలామందికి మీరు డబ్బు సాయం చేస్తున్నారని క్లాసులో మా అందరిరికీ తెలును మాష్టారూ. మీ ఔదార్యం మాటలకే పరిమితం కాదని తెలుస్తూనే వుంది. అందుకే మా అందరికీ మీరంటే అంత గౌరవం. ప్రపంచంలో ఎవరికీ చెప్పుకోలేని నా అవస్థ మీకొక్కరికే చెవుతున్నానంటే- మీరంటే మాకెలాటి గౌరవమో మీరు వూహించగలరు సార్!"

"థాంక్స్ సుధాకర్! వీలయినంతమట్టుకి యితరులకి సాయపడాలన్నది మన పర్సనల్ ఫిలాసఫీ కావాలన్నదే నేనాశించేది. ఫీజు కట్టడానికి డబ్బు లేదన్నది ఒక్కటే సమస్య అయితే, ప్లీజ్, చదువు మానేయకు. నేను ఫీజు కడతాను"

"మా నాన్నగారు కూడా మీలా ఆలోచించగలిగితే ఎంత బావుణ్ణు సార్! కాని మాకా అదృష్టం లేదు. మేష్టారూ, ఒక్క విషయం మీరు ఆలోచించేరా?"

"దేని గురించి?"

'మీరు గాని ఫీజు కడితే, మా నాన్నగారు ఆ అవమానాన్ని భరించగలరంటారా?"

"అదే ఆతగాడికి తగిన శాస్తి. బాధ్యతల్ని మరచిపోతున్న మనిషి తన అవమానాన్ని భరించి తీరవలసిందే!" నా గొంతులో వుద్రేకం ధ్వనించింది.

కొద్దిసేపు ఏ మాట అనకుండా వూరుకున్నాడు సుధాకర్. తరువాత నెమ్మదిగా "కాని మా నాన్నగారికి అవమానం జరగడం నేను సహించలేను సార్" అన్నాడు.

ఊహించని పిడుగు మీద పడినట్టయింది సుధాకర్ మాటలతో. నిశ్చేష్టుడ్నయాను. తండ్రి వల్ల తమ మొత్తం కుటుంబం పడుతున్న అవమానం గురించి ఈ కుర్రాడే యిప్పటిదాకా చెప్పకువస్తున్నాడు. మళ్ళీ యీ క్షణంలో యీ కుర్రాడే తన తండ్రికి అవమానం జరిగితే సహించలేనంటున్నాడు. మనుషుల్ని ఎలా అర్థం చేస్కోవాలి?

సుధాకర్ మళ్లీ ప్రారంభించేడు. "ఆయన వ్యసనపరుడు కావచ్చు, బాధ్యతల్ని మరచిపోతున్న వ్యక్తి కావచ్చు. కాని ఆయనకి అవమానం జరక్కూడదు సార్! ఎందుకనంటే, ఆయనకి కూడా మీలాగే గొప్ప టీచరని పేరుండేది ఒకప్పుడు. చాలాకాలంగా ఆయన పాఠాలు చెప్పడం మానేశారు గనక ఆతని గురించి చెడే తప్ప మంచిగా ఎవరూ మాట్లాడుకోడం లేదిప్పుడు. కాని చిన్నప్పుడు నాకు గుర్తున్న సంగతులు చెప్తాన్సార్! అప్పటికి మేమింకా యీ వూరు రాలేదు. గుంటూరులో ఆ రోజుల్లో ఆయన పాఠం చెప్తుంటే, స్టూడెంట్స్ అతన్ని దేవుణ్ణి చూసినట్టు చూసేవారు. ఏవేనా అనుమానాలు క్లియర్ చేస్కోడానికి స్టూడెంట్స్ యింటికి వస్తుండేవారు. నాకేవీ అర్థంకాకపోయినా ఆయన చెప్తున్న పాఠాలు వింటూ కూర్చునేవాణ్ణి. మృదువుగా, చిన్నపిల్లలకి కూడా బోధపడేంత సులువుగా ఆయన చెప్తుంటే, వచ్చిన స్టూడెంట్స్ కళ్ళలో భక్తిభావం కదులుతూ వుండేది. మేమిప్పుడు మిమ్మల్ని ఎలా చూస్తున్నామో- అచ్చం అలాగే ఆ రోజుల్లో స్టూడెంట్స్ అతన్ని చూసేవారు. అలాంటి గొప్ప టీచర్ని ఎవరేనా అవమానిస్తే నేనెలా సహించగలను మేష్టారూ? నేనే అతన్ని అవమానించడానికి దిగితే, యిన్నాళ్ళుగా మిమ్మల్ని చూసి నేర్చుకున్న సంస్కారానికి అర్థమేమిటి సార్?" ఉద్వేగాన్ని ఆపుకోలేక వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తున్నాడు సుధాకర్.

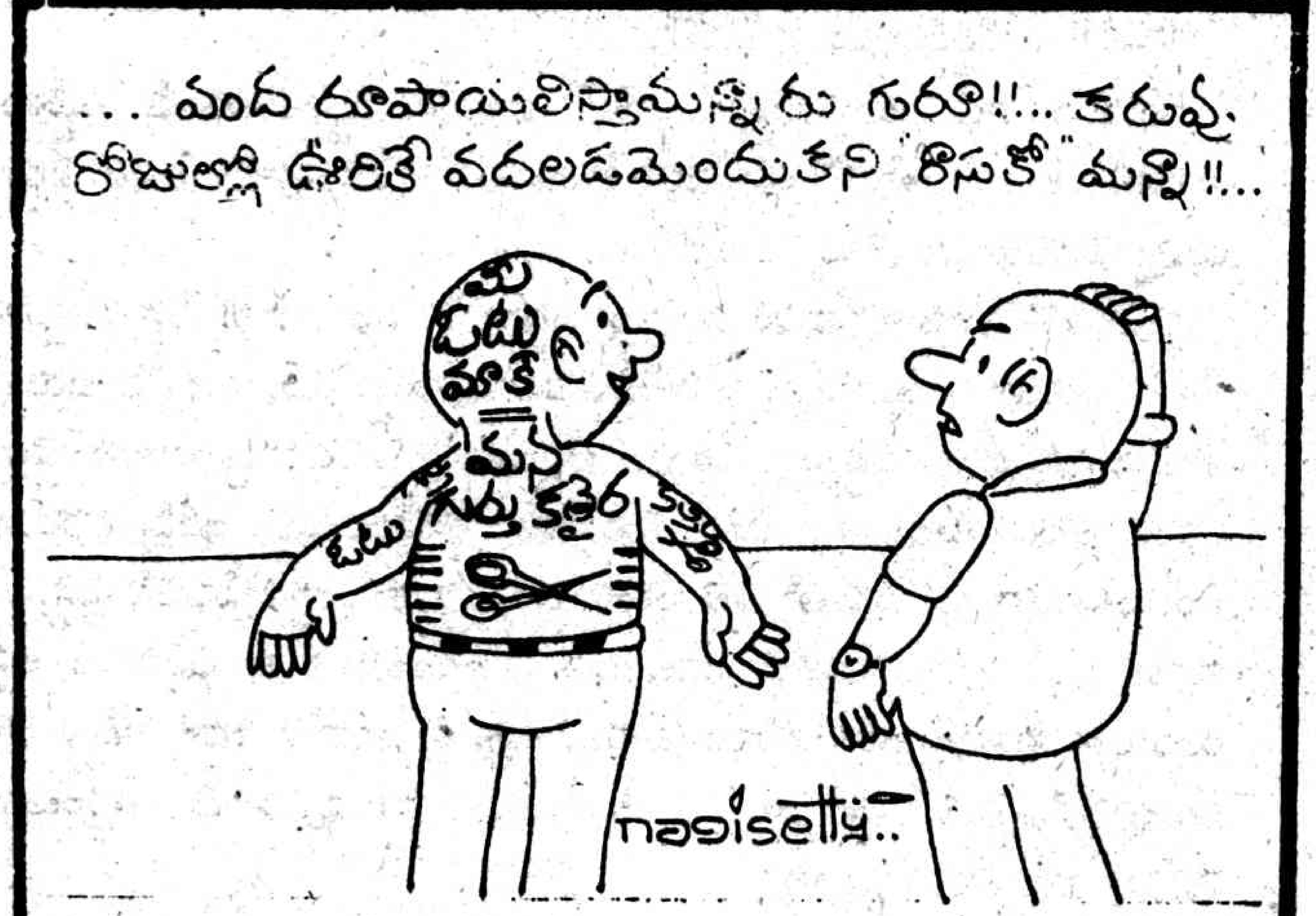

సుధాకర్ని వూరుకోపెట్టడం మాట అటుంచి, నన్ను నేను ఎలా వూరడించుకోడం? నా నుంచి సంస్కారాన్ని నేర్చుకున్నాడా యీ సుధాకర్? కాని ఓ గంట క్రితం వాళ్ల నాన్నగార్ని నేను చచ్చేట్టు అవమానించేనన్న సంగతి తెలిస్తే, నా సంస్కారం గురించి ఏమంటాడో సుధాకర్? సుధాకర్, సుధాకర్- సంస్కారం నిన్ను చూసి నేను నేర్చుకోవలసిన పరిస్థితి వచ్చినట్టుందయ్యా! నీవిప్పుడు కనపరుస్తున్న ఔన్నత్యం ముందు, నేను కొద్దిసేపటి క్రిందట ప్రదర్శించిన అల్పత్వాన్ని గురించి నీకు చెప్పగలిగే ధైర్యం నాకు లేదే! నా మేడిపండు రూపాన్ని చూపించి, భ్రమలు కల్పిస్తున్నాను మీ అందరికీ!

ఈ క్షణంలో చీకటి నన్ను బయటపడనివ్వకుండా రక్షించింది. చీకట్లో మాటలు వినిపిస్తాయి, ముఖాలు కనిపించవు. తప్పు చేసిన భావం చుట్టుముడుతోంది.. సుధాకర్తో కలసి నడుస్తుంటే ఈ క్షణంలో (Epiphany) 'ఎపిఫనీ' (సాక్షాత్కారం) అంటారే- అలాంటి భావం కలుగుతోంది.

బుడ్డిదీపవు వెలుతుర్లో రేపటిక్కావలసిన టిఫిను సరంజామా తయారుచేసుకుంటున్నాడు బాబులు. తిండానికి ఏవీ లేదట- బ్రెడ్ తప్ప. అదే ఇమ్మని చెప్పి, వాటర్ టేంక్ క్రిందని గట్టు మీద చతికిలబడ్డాం. బ్రెడ్ స్లయిసెస్ వచ్చాయి. వాటిని నవులుతూ ఆగిపోయిన సంభాషణ మళ్ళీ మొదలుపెట్టాను.

"సరే, చదువు మానేసి ఏం చెయ్యాలని నీ ప్లాను?"

"ఇంతవరకూ ఎవరికీ చెప్పలేదు సార్! మీతో చెప్పి మీ ఎప్రూవల్ తీసుకుందామనే సాయంత్రం నుంచీ వెయిట్ చేస్తున్నాను. నేను సాయంత్రాలప్పుడు జిలానీ కొట్టు దగ్గర కూర్చుని వుండడం మీరు చాలాసార్లుచూసారు. ఈ వూరొచ్చిందగ్గర్నుండీ నాకతన్తో స్నేహం. నేను చదువుకోడానికి కాలేజీలో చేరి సాధించింది ఏవీ లేదుగాని, ఆతగాడు చిన్నప్పుడే మెకానిజం నేర్చుకుని, ఇవాళ రోజుకి మూడు నాలుగు వందలు సంపాదించగలుగుతున్నాడు. పైగా తన చేతికింద మరో నలుగురికి పని కలిపించాడు. ఉత్తనే కూర్చుని ఏం చూస్తుంటావు, మెలకువలు కాస్త కాస్త నేర్చుకుంటూ వుండు అని ప్రోత్సహించేవాడు సార్ జిలానీ. విద్య చేతిలో వుంటే ఎప్పుడేనా పనికొస్తుందని నస పెట్టేవాడు. అతని నస భరించలేక నేర్చుకున్న స్కూటర్ మెకానిజం నా అవసరానికి ఇప్పుడు పనికొస్తుంది సార్! అతని షాపులోనే హెల్పర్గా చేరితే, రోజుకో ముప్పయ్ నలభయ్ రూపాయిలు ఇవ్వకపోడు."

"ఇస్తే?"

"ఇస్తేనా? ఇంట్లో భోజనానికి తిప్పలు తప్పుతాయి సార్!"

సుధాకర్కి ఏమని సమాధానం ఇవ్వడం? మన చదువుల వల్ల వచ్చే ప్రయోజనం ఏవీ లేదని రుజువవుతూనే వుంది. అలాంటప్పుడు ఈ కుర్రాడ్ని చదువుకొని తీరాలని ఎలా బలవంతపెట్టగలను? ఎంతెంత చదువులు చదువుకున్నా బతుక్కి ఒక ఉపాధి దొరుకుతుందనే ఆశ లేదు. బాధ్యతలు తెలియకుండా బ్రతకవలసిన ఇంత చిన్న వయసులోనే, బాధ్యతల్ని నెత్తి మీద వేసుకుని, నా అస్తిత్వాన్ని నిరూపించుకుంటానని ముందుకువస్తున్న సుధాకర్ని ఏ రకంగా మెచ్చుకోవాలి? ఎందుకో ఈ కుర్రాడు నా కంటే బాగా ఎత్తుకి ఎదిగిపోయిన వ్యక్తిలా అనిపించాడు.

"బాగా ఆలస్యం అయింది - వెళ్దాం పద" అని లేచాను.

నడుస్తున్నాం. సినిమా వదిలే వేళ అయింది. రిక్షా ఎదురయింది. తీరాచూస్తే అది తవిటయ్య రిక్షానే. "కాస్త ఇంటిదాకా తీస్కెళతావేమిటి తవిటయ్యా" అనడిగాను. రిక్షావాళ్ళలో తవిటయ్యలాటి సొమ్ములు చాలా

అరుదుగా కనిపిస్తారు. అలాటి మంచివాడు కూడా, నేనడిగిన దానికి 'ఔను, కాదు' అని సమాధానం ఇవ్వకుండా దేనికో తటపటాయిస్తున్న వాడిలా కనిపించాడు. మళ్ళీ రెట్టించి అడిగేసరికి "అయ్యగారు క్లబ్బు నుండి ఇంటికొచ్చే వేళయిపోనాదండీ. క్లబ్బు కెల్లాలయ్యా!" అన్నాడు.

అయ్యగారంటే మేథ్స్ హెడ్. తవిటయ్య సమాధానం విని సుధాకర్ గాభరా పడ్డాడు. "నాన్నగారు ఇంటికొచ్చేసరికి నే నింట్లో వుండకపోతే బాధపడతారు సార్! అంచేత నేను దగ్గర తోవలో ఇంటికెళతాను. రేపు కలుస్తాన్ సార్!" అనేసి గబగబా చీకట్లో కలిసిపోయాడు. తవిటయ్య కూడా రిక్షాని తొక్కుకుంటూ క్లబ్బు వైపు వెళ్ళిపోయాడు.

మానవ సంబంధాలు ఎంత చిత్రంగా వుంటాయి! లేకపోతే ఈ తవిటయ్య loyaltyకి అర్థం ఏమిటి? ఊళ్ళో అందరూ ఈసడించే మేథ్స్ హెడ్ ఈ తవిటయ్యకి దేముడితో సమానం. తను రిక్షా తొక్కుతున్నది కేవలం అయ్యగారి కోసమే, మరెవ్వరి కోసమూ కాదన్నట్టుగా వుంటుంది వాడి ప్రవర్తన. అలాగని మిగతావాళ్ళని తూలనాడుతున్నట్టు చూస్తాడా అంటే – అబ్బే – మర్యాద ఇవ్వడంలో వాడ్ని చెప్పి మరొకడ్ని చెప్పాలి. క్లబ్బు నుండి తాగొచ్చే తండ్రిని కూడా (hurt) హర్ట్ చెయ్యకూడదనుకునే సుధాకర్! మనుషుల గురించి మన ఆలోచనల్లో ఏదో పొరపాటు వుండివుండాలి!

***

నాల్రోజుల తర్వాత నా రూములో కూర్చుని నోట్స్ తయారుచేసుకుంటున్నాను. 'రావచ్చునా సార్!' అన్న మాట విని తలెత్తి చూస్తే, ద్వారం దగ్గర మేథ్స్ హెడ్. ఇతనెందుకు వచ్చేడూ నా రూముకి? ఆవేళ మీటింగులో జరిగిన దానికి నాతో గొడవ వేస్కోవాలని వచ్చాడా? ఇక మీదట ఎవర్నీ నొప్పించకూడదు అని ఇవ్వాళ్వాళే నిర్ణయం చేసుకుంటున్నాను. ఇంతలోనే ఇతడితో గొడవకి దిగాలా? సరే, ఏది ఏమైనా అతగాడితో గొడవ పెట్టుకోను. అతను ఎంత నిర్దయగా తిట్టినా పడి వూరుకుంటాను. నిర్ణయం జరిగిపోగానే "అదేవిటి సార్! మీరు రావడానికి అనుమతి కోరడమేమిటి? రండి సార్, ఇలా కూర్చోండి!" అని ఆహ్వానించి, కుర్చీ చూపెట్టాను.

కూర్చుని సిగరెట్ వెలిగించేడు. అతనిలో ఏవో ఆలోచనలు సుళ్ళు తిరుగుతున్నట్టు పసిగట్టేను. అతను అనదలుచుకున్న మాటల్ని తేల్చుకోడానికి అతనికి కాస్త అవకాశం ఇవ్వడం మంచిదనిపించింది. "టీ తెప్పిస్తానుండండి సార్" అని అనేసి రూమ్ బయటకి వచ్చేను. ఫిజిక్స్ లేబ్ స్వీపర్ని టీ తేవడానికి బాబులు షెడ్‌కి పంపించి, తిరిగి వచ్చేసరికి అయిదు నిముషాలు పట్టింది. కూర్చుంటూ "కాలేజి నిశ్శబ్దంగా వుంది, క్లాసుల్లేవా సార్?" అనడిగాను.

"ఎస్.ఎఫ్.ఐ. వాళ్ళు మెస్ ఛార్జీల మొత్తాలని పెంచాలని Agitate చేస్తున్నారు. కాలేజీలో గొడవలెందుకని ప్రిన్సిపల్‌గారు వర్క్ సస్పెండ్ చేశారు"

"అమ్మయ్య, ఇవాల్టికి పాఠాలు చెప్పకుండా తప్పించుకోడానికి ఏదో సాకు దొరికిందన్న మాట!" అనుకోకుండా వెటకారపు కామెంట్ నోటి నుండి వచ్చేసింది. ఎన్ని నిర్ణయాలు చేసుకుంటేనేం – సమయం వచ్చేసరికి కుక్కబుద్ధే! అయితే నా కామెంట్‌ని మేథ్స్‌హెడ్‌గారు పట్టించుకోకపోవడం ఆశ్చర్యం! నేను సాధించాలని ఆశిస్తున్న సంయమనాన్ని, ఇతగాడు అప్పుడే సాధించేశాడా?

టీ వచ్చింది. సిప్ చేస్తూ "మాస్టారూ! మిమ్మల్నొక ప్రార్థన చెయ్యాలని వచ్చాను" అన్నాడు. ఆ మాట వినగానే నాకు మూర్ఛ వచ్చినంత పనయింది. అవకాశం వస్తే చాలు నా మీదికి వ్యంగ్యాస్త్రాలు సంధించడానికి సిద్ధంగా వుండే మేథ్స్ హెడ్‌గారేనా నా ముందు కూర్చున్నది? కాని అతనడిగిందానికి ఏదో సమాధానం చెప్పాలి కదా!

"మాస్టారూ, మీరు నా కంటే అన్ని విషయాల్లోనూ పెద్దవారు. అంచేత మీ అంతటివారు 'ప్రార్థన, మనవి' లాంటి మాటల్తో నన్ను చిన్నబుచ్చడం ధర్మం కాదు"

తెలివి

"మా అల్లుడెలాగూ డాక్టరే గాబట్టి మా ఇంట్లో ఎవరికి ఏ రోగం వచ్చినా ఆయన దగ్గర కెళ్ళే చూపించుకుంటున్నాం... డాక్టర్ ఫీజు అంటూ ఆయనెలా అడుగగలడు"

"పెళ్ళికిచ్చిన కట్నం డబ్బుని మళ్ళీ ఇలా రాబట్టేసుకుంటున్నారన్నమాట"

–కె.వి. మధుసూదనరావు
(కాకినాడ)

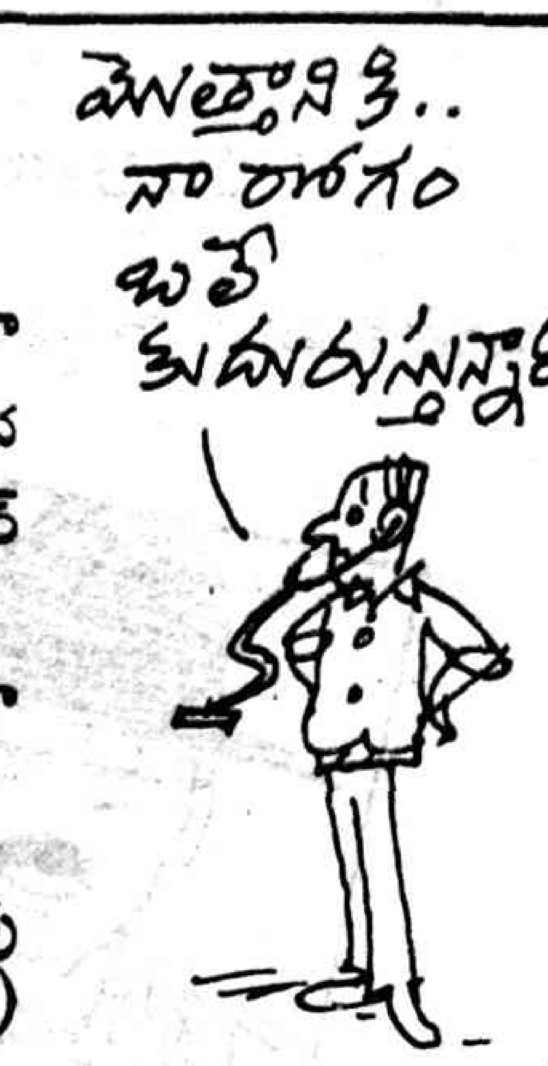

"కాదు మేస్టారూ, నిజంగానే మిమ్మల్ని సాయం చెయ్యమని అడగడానికి వచ్చాను."

"మాస్టారూ, ప్లీజ్. అలా మాట్లాడ్డం మానేయండి. నేను నిజంగా ఏదేనా సాయం చెయ్యగలిగే స్థితి వుంటే, సాధికారంగా అడగండి. అంతేగాని అనవసరంగా నన్ను అందలం ఎక్కించి సిగ్గుపాలు చెయ్యకండి!"

"మిస్టర్ వివేకానంద్ – అసలు విషయానికొస్తాను. మా అబ్బాయి సుధాకర్‌కి మీరంటే కొండంత గౌరవం."

"అదిగో మేస్టారూ, మీరు మళ్ళీ నన్ను ఎంబరాసింగ్ పొజిషన్లో పెడుతున్నారు"

"మిమ్మల్ని flatter చేద్దామని నేనిక్కడికిరాలేదు వివేకానంద్! ఇవాళ నా గుండె మంటని మీతో చెప్పుకొని వూరట పొందాలని వచ్చాను."

"మాస్టారూ, ఊహించని గౌరవాన్ని ఇచ్చి నన్ను చాలా ఇబ్బంది పెడుతున్నారు"

"మీరు ఇవాళ వినక తప్పదు నా సోది. నేను చెప్పబోతున్నది ఒక విధంగా నా confessionగా భావించండి. నిజానికి నా నిజ స్వరూపం మీరనుకుంటున్నంత ఘోరమైందేమీ కాదు. సర్వీసులో చేరిన కొత్తలో నేను ఇప్పటిలా లేను."

"అవును, సుధాకర్ అలానే చెప్పాడు. ఒకప్పుడు మీరూ గొప్ప డెడికేటెడ్ టీచర్‌గా వుండేవారనీ, విద్యార్థులు మిమ్మల్ని దైవంతో సమానంగా చూసుకునేవారనీ"

"అలా చెప్పేడా నిజంగా?"

"చెప్పాడు సార్! సుధాకర్‌కి మీరంటే ఎంత ఆరాధనో బహుశా మీకు తెలీదు"

"నిజంగా వాడికి అలాంటి భావాలున్నట్టు నాకు తెలీదు వివేకానంద్! సుధాకర్ అలాటి మాటలన్నాడని మీరు చెప్తుంటే, ఎడారిలాంటి నా మనసులో వర్షం కురిసినట్టు ఆనందం కలుగుతోంది. నేను గుంటూరులో వున్నప్పుడు అంతా చాలా మంచి టీచర్నని అంటుండేవారు. ఏ దుర్ముహూర్తంలో ఈ వూరొచ్చానో తెలీదుగాని, ఇక్కడికి వచ్చాకనే నా పతనం ప్రారంభమయింది. ఎవరినో అనుకుని ఏం లాభం, నాకు వ్యసనాలు నేర్పేరని? నాలో బలహీనత వల్లనే నేను అన్ని రకాల వ్యసనాలకీ బానిసనైపోయాను. నా పూర్వపు ఔన్నత్యం అనుక్షణం గుర్తుకు వస్తూనే వుంటుంది. అయినా కూరుకుపోయిన ఈ నరకంలోంచి లేవలేకపోతున్నాను. కుటుంబాన్ని పస్తులు పెడుతున్నానుగాని వ్యసనాలు మానుకోలేకపోతున్నాను."

వేదన ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తుంటే మరి మాట్లాడలేకపోయాడు. అతని కళ్ళ నిండా నీరు.

ముగింపు వచ్చేవారం